

Önsöz

BU KİTAP YAŞADIKLARIMIN BİR DÖKÜMÜ. Önceki yazdıklarımın farklı olarak Toltek bilgeliği öğretilerini düş gücüyle birleştiriyor. Yıllar önce, geçirdiğim kalp krizinin ardından sokulduğum dokuz haftalık yapay komada gördüğüm mistik bir düşün öyküsünü anlatıyor.

Ölüm anında bütün hayatımızın bir film şeridi gibi hızla gözümüzün önünden geçtiği söylenir. Bedenim umutsuzca hayatta kalmak için çırpınır, zihnimse sonsuzluğa açılırken benzeri bir şeyi ben de yaşadım.

Bu uzun haftalar boyunca mirasımı düşlediğimi söyleyebilirsiniz. Kişisel mirasımız ömür boyu yaşadıklarımızın toplamıdır; yaptıklarımızın, tepkilerimizin, duygularımızın bütünü. Maddî bedenimizi terk ettikten sonra geride kalanlara verdiklerimiz. Miras, ne isek tümü, benliğimizin bütünüdür. Başkalarının bize ilişkin anılarıyla belirlenir... ve biz ne kadar hakiki isek bu miras da o kadar parlak olacaktır.

Bu kitabı oğullarıma, öğrencilerime ve sevgileriyle hayata geri dönmeme yardım eden herkese bir armağan olarak düşündüm. Çocuklarıma, aileme, dostlarım ve sevdiklerime anılarımı ve koşulsuz sevgimi, sözlerimden öğrenmeyi dileyenlere yaşam deneyimimi sunuyorum. Dünyaya beslediğim kalıcı sevgi bu güzel gezegene benim bir armağanım. Farkındalığının hakikiliği de insanlığa.

Uyanıklık anlarımız da uykuda gördüğümüz düşler gibi sanat eserleridir. Bu kitap San Diego’da çok sayılan bir şifacı ve hayatımın büyük bir bölümünde öğretmenim ve yol göstericim olan annem Dona Sarita ile son derece gerçek etkileşiminin öyküleştirilmesidir. Annem, 28 Şubat 2002’de kalp krizi geçirdiğim andan itibaren yaşamam için elinden geleni yaptı. İnancının olanca gücüyle çocukları ve çömezlerini toplayarak adıma bir dizi tören gerçekleştirdi. Gece gündüz yılmadan beni sağlığıma ve bilincime kavuşturmaya çalıştı. Bedenime dönüp ona yeniden can vermeme kararlıydı. Düşlerime gelip ölümü geri çevirmem için birçok kez transa ya da derin meditasyona girdi.

Rüya halimdeki bu gezintileri bu kitabın da temelidir. Annem karşıma çıktığında öykümün baş kişisi, yani kendi bilgim ile onu konuşmaya gönderiyorum. Bu fantezide bilgi, “Lala” adlı gizemli bir varlık olarak tasvir edilmekte. Onun inandığım ve öyküme biçim vermiş her şeyin cisimlenmiş hali olduğunu söyleyebilirsiniz –tıpkı sizin bilginizin de yaşam öykünüzü yaratmanıza yardımcı olduğu gibi.

Bu öyküye birçok olağanüstü karakter hayat veriyor. Her biri beni yansıtıyor ve iyileşmeme kendince katkıda bulunuyor. Bazı isimlerin benimle kimi iletişimleri kurgu olsa da tüm bu karakterler gerçek dostlarımı, öğrencilerimi ve ailemin bireylerini temsil ediyor. Bazısı ölmüş bazısı hâlâ hayatta ve benimle birlikte gülmekte ama hepsi de dünyamı zenginleştirmiştir. Her birine güçlü bir sevgi ve hayatımda, iyileşmemde oynadıkları role sınırsız bir şükran duyuyorum.

Sizin ve benim deneyimlerimiz çok farklı görünebilir. Baş kişiniz benimkinden farklıdır, ikincil karakterleriniz de muhtemelen benim öykümdeki kişilere benzemeyecektir. Farklı görünsek de siz de benim gibi insanlık düşünün vazgeçilmez bir parçasısınız. Gerçeği siz de benim gibi sembollerde aradınız. Benim gibi siz de canlanmayı bekleyen bilginizdir. Kendi kurtarıcınız ve eylem halindeki saf potansiyelsiniz. Tanrı gerçeğinizi temsil ediyor ve hakikat sizi özgür kılacak.

İzin verin, bu kitap bunları anlamanıza yardımcı olsun. Kulak verin, görün ve dünyanızı, düşünceler ve otomatik tepkilerden oluşan bu dünyayı değiştirmeye cüret edin. Bırakın benim yaşadıklarım, kendi düşünöze ve onun güncel zorluklarına dair yeni içgörüler esinlesin. İyi bir öğrenci ulaşabildiği her bilgiden azami yararlanır ve öykümün de gösterdiği gibi hayat bize gereksindiğimiz tüm bilgiyi sunar.

Tüm sevgim ve saygımla.

-Miguel Angel Ruiz

Giriş

BİLEKLERİME DOLANAN YATAK ÖRTÜSÜNÜ çekiştiriyorum. Telefona uzanıp körlemesine çeviriyorum, biri benimle konuşuyor. Bir kadın kim olduğumu, nerede olduğumu soruyor. Konuşma yetimi sonsuza dek yitirmeden bu soruların cevabını hatırlayacak gibi değilim. Doğrularak oturmaya çalıştıysam da karışmış örtüye takılıp yere düşüyorum. Acı dağılıyor, ardından şiddetli bıçak saplanmaları halinde geri geliyor. Annemin bağırışını, adımı haykırışını işitiyorum. Yabancı sesleri, sirenlerin ötüşünü. Tuhaf sesler yükselir alçalırken bilincim gidip geliyor. Eskinin yerine yeni bir düş başlarken tatlı vedalar olacaktı ama şimdi tüm duyduğum kadınların uzak ağlayışı.

Ne çok kadın ağlıyor. Bir oğula, sevgiliye, baba ve yol göstericiye. Benim için, kendileri için, hiç vermedikleri sözler için. Bütün insanlar gibi bir sözün tutulmasına gözyaşı döküyorlar. Sevgi için, cennetten sürülmüş o melek için. Oysa sadece bakıp dinleseler, harika bedenlerinden müzik gibi gümbür gümbür taşmasındaki gücü hissetseler ya.

Bugün gün ağarmadan Ölümün davetiyle uyandım. Aztek atalarım gibi iyi savaşmış, güvenli bir eve dönüş yolculuğu ve uzun bir dinlenme dileyen bir savaşçının şükranıyla da ona kucak açıyorum. Uzak bir ufukta yaklaşan şafağın ışıltısını hissediyorum. Tenim ona ısınıyor. Gözlerim, bir yıldız ateşinde dağılan sise açılıyor. Bu karanlık geceden evin yolunu

görmemin çok sürmeyeceğini biliyorum. Hasımlarım gelmiş geçmiş, sevgiyle mağlup edilmişlerdi. İnsan zihninin geçitlerinde, o görkemli savaş alanında yılmadan savaşmışlar. Kılıçlarını milyonlarca yalana çekmiş benim gibi başkaları olacaktı ama Miguel Ruiz için savaşın sonu geldi.

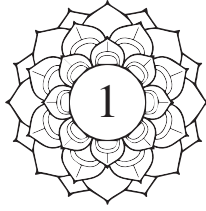
Uykuya dalıp rüya görmeye başlamadan hemen önce başka bir savaşçının vizyonu belirmişti; eski zamanlardan genç bir adam. Kutsal bir dağın yamaçlarında durmuş, sevgili vadisini seyretmekteydi. Cılız bir yıldız ışığı altında dikiliyor, onun ve benim halkımın yurdu Tenochtitlan'ın etrafında koruyucu bir kuşak oluşturan göle bakıyordu. Rüyada engin vadi sisler altındaydı. Köyü yavaş yavaş uyanırken tanyeri usulca ağarmaya başladı. Genç adamın kalbi şimdi benimkinin de olduğu gibi kuvvetle atıyordu. Burun delikleri gece havasını kokluyor, teni değişen rüzgarlarla ürperiyordu. Bir dizinin üzerine dikkatle çömelirken yayını tepeye kaldırdı. Sağ elinin parmakları okun kutsal bir ateşin isiyile kutsanmış tüylerine dokundu. Saldırı geldiğinde halkını yarı yolda bırakmayacaktı. Ailesini, kadim Toltek insanlarını. Kendini.

En tehlikeli saatti bu: Sabah henüz kendini hayal etmemiş, şafak öncesi loşlukta iyi, kötüyle mücadele ederken. Genç savaşçı gözlerini bir kırptı, bir daha kırptı, kolunu sabitledi. Ben onunla birlikte düşerken sandaletli ayağı altında çakılların oynayışını, dizine batışlarını hisseder gibiydim. Sis adamın bileklerini sarışını, çıplak kollarıyla baldırlarını soğukça kavrayışını duyabiliyordum. Birlikte gökyüzüne baktık. Tepesindeki alem –bir gizem alanında bir dizi yıldız- kusursuz bedenini yansıtmaktaydı. Bunu gördü, bir dua fısıldayarak soluğunu dengeye getirdi. Bedeni rahatladı. Dikkati aşağıdaki vadiye döndü. Sis dağılmaya başlamış, atalarının gölü bir tanrıçanın mücevherli parmaklarını andıran karanlık tepeler arasında kıvrımlanmaktaydı. Yayını doğrulttu. Saçındaki kartal tüyü çıkan esintide zarifçe dans etti. Sırtı dik, karın kasları rahattı. Koyu teni yaklaşan gündoğumunda bronz gibi ışılıyordu.

Halkı ona şükran duyacaktı. Kapı aralığında baktıklarını, sisin ardındaki tehlikeyi hissettiklerini hayal etti. Gözlerini sakince ve tek başına diz çöktüğü yerde kendisine bakan babasını görebilirmiş gibi göl kıyısındaki köye çevirdi. Gücünü kızgın dağdan alan yürekli bir savaşçı. Babasının, atalarının gururunu hissediyordu. Şeylerin başıyla sonu arasındaki bu boş anda hissedecek öyle çok şey vardı ki. Işık çok geçmeden dağın doğu kıyısından taşacak, kader de onu izleyecekti. Beklemeye yatmış zaferler vardı. Şu belirsizliğin hemen ardında bekleyen vahiyler. Yanağında atalarının nefesi, sırtında ellerinin serin dokunuşu, savaşçı bir kez daha toparlandı. Sandaletlerinden biri taşların arasında, savaşçı okunun oyuğundan baktı. Hazırdı....

Ve şimdi acının şoku beni rüyamda sıçratıyor. Antik çağların savaşçılarına kavuşmamın vakti geldi. Bir vakitler gerçeğin peşine nasıl düştüysem sonsuzluk da şimdi öyle peşimde. Gün doğu sırtlarından gümbür gümbür doğarken kader de onu izliyor. Atalarımın soluğu yanağında, ellerinin serin dokunuşu sırtımda, Ölümün selamını gülümseyerek bekliyorum.

Ben de hazırım.

YAŞLI KADIN, AYAKLARINI KURU, çatlak toprakta sürerken kendi kendine mırıldanıyordu. Terlikleri toz toprakta yollar açıyor, titreşen havaya ipeksi toz bulutları kaldırıyordu. Bir elinde büyük bir torba, diğeriyle omuzlarındaki şalı kavramıştı. Zorla attığı kararlı adımların ağır sesinden başkası işitilmiyordu. Yürümeye devam etti. Görünürde yol yoktu ama zaten onun da bir yola ihtiyacı yoktu. Görmediği ama bildiği izleri takip ediyordu. Oğlunu arayan bir ananın içgüdülerini izliyordu.

Haftalardır çocuğunu yitirme ihtimali karşında bir annenin ürpertici korkusunu duyuyordu. Dünyanın şimdi geride bıraktığı bir yerinde on üçüncü çocuğu – gözü önünden değil, hayır; onun bir hastane yatağında silik, soluk ve sessizce yattığını biliyordu- kayıp gidiyordu. Duyularından durmaksızın kayarak gidiyordu. Oğlunun yaşam akımını hissedemez olmuştu. Neredeyse elli yıl boyunca yaptıkları gibi onunla sözcüklerin ötesinde konuşamıyordu artık. Oğlunun yaşam gücü zayıfladıkça madde dünyası ve düşüncelerle bağı da zayıflıyordu. Çok az zaman kalmıştı, biliyordu. Kalbi tükenmiş, bedeni ölmekteydi. Doktorlar da mücadeleyi bırakacak görünüyordu. Kadın, oğlunun varlığının gittiği o zamandışı yere yolculuk edip onu aramaktan başka ne yapabilirdi? En küçük oğlunu, ruhunun ruhunu bulacak, eve getirecekti.

Kırılğan gövdesinin ötesinde kum, taş ve her tür cansız şeyle uçsuz bucaksız bir manzara uzanıp gidiyordu. Tepesinde sessizce kabaran bulutları hariç hiç renk yoktu. Dipsiz gök kesintili bir tempoda onu körleşiren şimşeklerle alazlanıyordu... fakat bu fırtına düşlerden yapılmıydı. Duygu ve şaşkınlıktan doğuyordu ve böyle şeyler ilerlemesini yavaşlatmazdı onun.

Soluğunun sesi sessizlikte yankılanan Sarita yoluna devam etti. Çabası gerçekmiş gibi nabızı hızlanmış, göğsü kabarmıştı. Belki de gerçektir. Böyle bir yolculuğa daha önce hiç kalkışmamıştı. Ne beklemesi gerektiğini, bedeninin nasıl bir bedel ödeyeceğini bilmiyordu. Yürümeye devam ederken kendini sakinleşirdi. Korkuya pabuç bırakmayacaktı. Yaşlıydı, doğru. Daha geçenlerde doksan ikinci yaş gününü kutlamıştı ama madde ve mana dünyasını terk etmeye hazır değildi. Kendisi hazır değildi, dolayısıyla o da değildi. Kendisi hâlâ onun canı için savaşacak güce sahipken ölmesine izin verilemezdi. Hızlı bir nefes aldı ve bir gülümsemeyi yüzünden gerilimi silmeye bıraktı. Evet, gücü vardı. Burası ile orası arasındaki o garip alanda sevgisi kazanacaktı. Yüreklenmiş, bir anlığına torbasını yere bıraktı, omuzlarını doğrultup şalının uçlarını ensesinde gevşekçe bağladı. Üzerinde ince pamukludan bir gecelik vardı. Esintisiz soğuk içine işliyor, ürpertiyordu. Ne olursa olsun diye düşündü. Artık geri dönüş yoktu. Algıları onu tanımada yanılabilirdi ama yüreği değil. Görüntüyü bir kez daha tarayarak ağır torbayı öbür eline aldığı gibi ayaklarını kararlılıkla sürümeye koyuldu.

Plastik bir alışveriş torbasıydı bu. En küçük oğlu dünyaya gelmezden günler önce Guadalajara'ya pazara gittiği soğuk sabahların er vakti yanına aldıklarından. Üzerinde Bakire Meryem'in canlı renklerle basılmış bir portresi, içinde de kendi duaları ve niyetiyle kutsanmış birçok şey. Kendine misyonundan yana güvence vermek ister gibi torbayı hafifçe salladı ve yıllar önceki o günleri düşündü. On üçüncü çocuğunun doğumundan hemen önceyi, tüm yaşamın güven veri-

ci görüldüğü vakti. Tatlı bir dönemdi. Kırk üç yaşında, hâlâ güzeldi. Üç oğul verdiği yakışıklı bir adamla evliydi. Kocasını okulu bitirdikten hemen sonra evlenmişti kendisiyle. Yaşına ve önceki evliliğinden dokuz çocuğuna rağmen. Ailesinin isteğine karşı çıkarak. Bazıları bunu Sarita'nın ona yaptığı kötü büyüye bağlamıştı. Ne yapalım, kuşku duyan hep olurdu. Onlar severek evlenmişti, bu kadar basit. Sevğiden de dört oğul dünyaya geldi.

Yaşlı kadın adımlarını yavaşlattı ve durdu. Şimşekler çakmaya, bulutlar etrafında yükselmeye devam ediyordu ama o tekinsiz sessizlik kaybolmuştu. Şimdi soluğunun boğuk sesinden başka bir şey daha vardı havada. Yıldırımların yerini müzik almıştı. Uzaklarda ve uğuldayan bir rüzgar gibi oluşmakta olan bir müzik. Yakınlarda olmalı diye düşündü oğlu için. Olduğu yerde kaldı, bunun ufuktan göğün gazabına doğru yükselen tanıdık bir şarkı olduğunu işitene dek kulak verdi. Çok önceden bildiği bir şarkıydı. Oğlunun küçük bir çocukken böyle bir müziğe eşlik edişini duyabiliyordu. Parmakları hayali bir gitarın telleri üzerinde hareket ederken anlamsız heceler çıkararak tüm bedenini ağabeylerinden gördüğü gibi temposuna uydurarak sallıyordu. Ne diyordu buna? Neydi o?.. Ah, evet.

“Rock'n roll bu *Mama!*” diye bağırışını anımsadı. “Hayatın müziği!”

Evet, şimdi bile kafasında bir *rock'n roll* şarkısı çalmaktaydı. Şu kararan gökyüzünde şimşekler ve çevresinde yaprak kıvıldamazken külrenge saçlarında kasırgalar estiren rüzgarla at koşuran da bu sestti. Algıları onu yarı yolda bırakmamıştı. Oğlunun zihnini artık hissedebiliyor, uçsuz bucaksız, ölümsüz yüreğinin sevinçle yankılandığını işitebiliyordu. Yakınlardaydı.

Alışveriş torbasını yeniden yere bırakarak şalını omuzları etrafında sıkıladı. Üzerinde yatmaya hazırlanırken giydikleri vardı, törene katılmak için herkes eve geldiğinde ne varsa o. Bilincinin uzak bir köşesinde bu konukları –çocukları, torun-

ları, öğrenci ve arkadaşlarını- da duyabiliyordu. İsteği üzerine gelmişlerdi. Hiçbir çocuğu, torunu, çömez ya da yardımcısı Sarita Anayı asla geri çevirmemişti çünkü. Sakin bir boyun eğişle, kabaktan yapıma tasları, davulları, mumlar ve yanan adaçaylarını alıp şarkı söylemeye, dua etmeye, yakarmaya gelmişler. Bilmezden gelinemeyecek bir kadının on üçüncü oğlunu geri getirmeye gelmişlerdi. Atalarının da yapacağı gibi spiritüel savaşçıların işini görmeye gelmişler.

Kaybedilecek çok şey olduğu o gece Sarita, oturma odasındaki inananların çemberinde yalnızca düşlemde var olan bir aleme gönderilmişti. Sınırı aşmış, başka birinin zihnine geçmişti. Bunun bedelini başka bir zaman ödemeye hazırdı ama şimdi yoluna devam etmek zorundaydı. Şimdilik özür dilemeksizin oğlunun düşüne girmeli, onu –gerekiyorsa o küstah kulağından tuttuğu gibi sürüye sürüye- geri getirmeliydi. Daha önce kaç kez yapmadığı şey de değildi bu.

Onun çocukluğunu hatırlayarak başını iki yana salladı. Mizah ve muziplikle ışıldayan o kara gözleri, yorgun veya üzgünken yüzüne uzanan ufak elleri. Anayı oğuldan ayrı koyacak hiçbir şey yoktu, ölüm bile. Ona ihtiyacını ortadan kaldıracak hiçbir mantık, oğlunun mantığı bile. Doksan ikisindeki Sarita on üç kez ana olmuşluğun ne kadar sevinci, ne kadar acısı varsa yaşamıştı. Bundan önce iki çocuğunu kaybedip hayatta kalmıştı. Kocalar, kız kardeşler, erkek kardeşler kaybetmiş. Fakat sevdiği için son bir kez savaşıacak canı hâlâ vardı. Torbasını yerden alarak Guadalupe Bakiresinin üzerinden uhrevi tozunu silkeledi, manzarayı arandı. Havayı başka bir işaret arayışıyla kokladı, duraksadı, arkasını döndü. Dikkatini çeken bir şey vardı, henüz görünmeyen bir şey. Yönünü değiştirecekti. Sezgisini izlemeliydi. Ve müziği.

Attığı her zahmetli adımda müziğin sesi yükseliyordu. Aynı anda yerde ve gökte titreşir, güçlü bir vuruşa dönüşür gibiydi. Belki de oturma odasındaki davulların vuruşuna. İçinden itaatkar çocuklarından ötürü tanrıya şükretti, yürümeye

devam etti. Ayakları ışık saçan kalın bir toz tabakasında ağır ağır ilerliyordu. Yakın ufkun ötesinde kanatlanmış bir ışıkla parıldaayan Yeryüzünün bu boş düşün kıyısından yükseldiğini görebiliyordu. Nefesini tuttu. Kararan fırtına göğü ve balkıyan sıcakta Yeryüzünün parıltısında gölgeleşmiş bir şey seçmişti. İlerde bir ağaç belirmiş! Ağır dalları erotik bir hazla kıvrılır bükülür, yeşil yapraklarını titreştirip ışıldatır gibiydi. Böylesine engin bir boşlukta böyle dolu, bereketli bir şeyin görüntüsü Sarita'yı şaşırtmıştı.

Miguel... diye fısıldadı. Renk ve canı olan herhangi bir düşte oğlu olurdu. Eğlencenin peşinden hiç ayrılmadığını söylerdi oğlu. Eh, bu da eğlenceliydi işte. Sihirdi. O her nerede ise bir kutlama olmalıydı, Sarita bundan emindi. Müzik perde perde yükselirken ağaca doğru yürüdü. Yürüyüş bir ömür de almış olabilirdi, bir dakika da, hiç zaman almamış da. Zamanı her ne idiyse, uzun bir yoldan gelmiş olmalıydı çünkü cüsseli ağaç, enine boyuna olanca zarafetiyle şimdi tam karşındaydı. Evrene iyicil bir kucaklama için açılmış görünen dalları dört bir yana uzanıyordu. Yıldız tozundan fırlamış bir kökle duraksayan Sarita başını kaldırıp bu dünyadan olmayan bir ışıkta asıldığı yerden göz kırpan bir meyveyi andıran galaksiye baktı. Hayranlık dolu izleyen gözlerine bulmak için geldiği çarptı. Devasa ağacın en alt dalında, dans eden gölgelerle ışıllı ışıllı binlerce yaprak arasında oğlu oturmaktaydı.

Başparmağının ucuyla dudaklarındaki özsuyu silerek “Sarita!” diye bağırdı. “Geldin demek! Güzel!” Sarita ağızını açmak üzereyken Miguel tüm bedeniyle olmadık ufka doğru döndü. “Gördüğümü görüyor musun *Mama?*” diye olanca nefis renkleriyle zuhur etmiş Yeryüzünü işaret etti. Sarita, önlüğünün arkası açılan oğlunun çıplak kıcını gördü. İsteddiği kadar koskoca adam olsun, içinden bir şaplak atmak geldi ama Miguel kaygıyla dikkatini çekmeye çalışıyordu.

“Sarita, bak!”

Sarita şimdi durduğu yerden dev ağacın dalları ötesinde havada yüzen gezegeni görebiliyordu. Gece göğünde dupduru ışıldamakta, içinde yer aldıkları hayalin kıyısında usulca dönmekteydi.

“*La tierra*” diye içini çekti. “İkimizin de ait olduğu yer. Bu aptallığa son vermenin vakti.”

“Görüyor musun?” diye sordu Miguel ısrarla. “Tüm o devinen ışıkları?”

Yaşlı kadın gözlerini kısarak yeniden dalların arasına baktı. Bu anımsadığı yeryüzü değildi. Gezegen yavaşça dönerken dalgalar haline yanan, ardından yükselerek uzayda gözden yiten ışıkları görebiliyordu. Işıklar bazı yerlerde alev alev, bazılarında değildi. Ama dur hele... hayır. Kimi tüm küreye akmaktaydı. Ufak kıvılcımlar yükselir kaybolurken bile daha fazla ışık dalgası Yeryüzüne sıvı düşler gibi yağıyordu.

Oğlu, düşüncelerini izlemiş gibi “Evet! Düşler” diye ünledi. “Bunlar insanlığı değiştirmiş erkek ve kadınların düşleri. Ufaklı, daha büyüklü ve büyük, kalıcı olanlar. Başlayan ve biten, yaşayan ve ölen düşler.”

Işığın torununun müzik çalarında zıplayan ses dalgalarını andıran yükselip alçalışıyla şaşkına dönen kadın, “Ölüyorlarsa nereye gidiyorlar?” diye sordu. “Ve nerede başlıyorlar?”

“Yaratılışa –ve yaradılışa da geri dönüyorlar” diye yanıtladı oğlu gülererek ve elmadan bir ısırık daha aldı. “Şu parlak olanı görüyor musun? Harika! Mesajı hâlâ akıllarda olan George gibi. Nasıl da tatlı bir düş... görüyor musun?”

“George mu? Ha, evet. Öğrencindi. Kısacık boylu.”

“Hayır, Beatles grubundaki, Sarita. Boyu da benden çok daha uzundu.”

Öyle ya. Şimdi hatırlıyordu. *The Beatles*. Ona buraya dek eşlik eden onların sesi, müziğiydi. Kafasında uğuldayan gü-rültü şimdi şimdi yatışıyordu.

Miguel “Düşümü görüyor musun Sarita?” diye bağırdı. “Orada! Oradaki alanda parlıyor! Bak! Uzantıları deviniyor,

daha da parlaklaşıyor... her yerde! Orada! Altın sarısı –değil, kızıl altın. Bekle!”

Sarita torbasını yere bırakıp Miguel’in omzunu kavradı. Miguel hızla dönüp ona baktı, yüzü hâlâ sevinçle ışıldıyordu.

“Mesajın yaşıyor ve büyüyor, evet” dedi Sarita. “Orada. Görüyoruz.”

“Olağanüstü değil mi?” dedi Miguel. Elmasını kenara attı. Sol elini kaldırdığı anda da kayboldu. Düşleyen insanlık vizyonunu gözlemek için yaklaştı fakat anasının ciddi ve iç karartıcı gelen sözleri dikkatini bölüyordu.

Sarita, oğlunun duyup duyduğu en güçlü sesiyle “Bu düşü yaşatmak için Miguel’e ihtiyacımız var. Şimdi bana dönüyorsun” diyordu. “Ölmenin vakti değil.”

On üçüncü çocuğu gülerek “Ben öldüm bile” diye yanıtladı.

“Hayır, ölmedin. Doktorlar sana bakıyor. Biz senin için dua ediyoruz. Atalar yeri göğü birbirine katmış.”

Miguel bir umutsuzluk taklidiyle yüzünü buruşturdu ama gözlerindeki ışıltı sürüyordu. “*Madre*, atalar uzak dursun ne olur.”

“Kalbin onarıldı artık, *m’ijo*. Bütün yapacağın bir nefes alıp bize dönmek. Geri dön!”

“Sözünü ettiğin dermanı olmayan bir kalp, Sarita. Ciğerlerim iflas etti, bedenim de bensiz çökmekte.” Ona şefkatle baktı. “Ben de doktorum, unutma.”

“Ve ödleğin tekisin! Geri gel ve başladığını tamamla!”

“Elimden geleni yaptım, biliyorsun.”

“Yaptın mı?”

“Ah, izin ver sana buraya gelmeden uykumda gördüğüm rüyayı anlatayım!”

“Miguel.”

“Tenochtitlan ile kutsal gölü bekleyen savaşçılardan biriydim. O savaşçıydım –tabii değildim ama bir bakıma da hâlâ oyum. O andaki korkuyu, ivediliği ve tüm teslimiyeti hâlâ duyumsayabiliyorum. Ardından sanki her şey yıldız ışığı ve uzaya dönüştü.”

“Yeter Miguel! Senin dünyan yıldız ışığı ile uzaydan fazlası. Bir yuvan, seni seven insanlar var. Dahası, ben varım. Oğlumsun ve bana dönmek zorundasın!”

“Hepsi de yıldız ışığı ve uzay –bu alem, o alem, bu ana ile oğlu.”

“Sen yıldız ışığı ve uzay değilsin. Sen...”

“*Tam da* oyum! Bana bir bak!” diyerek gözlerinin önünde göz kırparak dans eden gök cisimleri arasında yitip gitti. Artık yalnızca yıldızlar vardı ve aralarındaki uzay.

“Geri gel!” diye bağırdı Sarita.

Miguel gülererek “İmkansız” diye karşılık verdi. Sarita onu yeniden ağacın içinde gördü. Başka bir dala ata biner gibi oturmuş, ona el sallarken çıplak bacaklarını da sallıyordu. “Benimle kal *Mama*.”

Annesinin korkusu öfkeyle patlarken Miguel onun dönüşüğünü gördü. Şalına sarınmış soğuktan titreyerek ona gelen çelimsiz yaşlı kadın artık yaşlı bir kadın değildi. Önünde, sonsuz bir anın ebedi güneşinde genç ve güzel bir kadın durmaktaydı. Güzel göğüsleriyle omuzlarına düşen şal dışında çıplaktı. Sert bakışlarını ona dikmiş, saçları, öfkesiyle çıkan rüzgarda dalgalanmaktaydı. Üzerine saçlarıyla tenini ejderin kustuğu alev misali yalayan vahşi bir ışık düşmüştü.

“Sen benimsin” diye kudurdu. “Ne cüret gidersin! Ne cüretle!”

Onu yoğun bir ilgiyle izleyen Miguel usulca “Seni terk etmedim sevdiceğim” diye karşılık verdi. “Ama Miguel’in düşü buraya kadar. Oyun bitti.”

“Bitmedi! Bitmedi!” diye bağırdı. “Çok daha fazlasını yapabilirsin –ve *yapacaksın* da!” Öfkeli bakışını gezegene çevirerek “Düşünün oracıkta, gözünün önünde solup gittiğini gördüğüne memnun musun?” diyerek parıldayan ışıkları işaret etti.

Bu sesi tanıyan Miguel gülümseyerek cevap verdi. “Beni kımıldatamazsın sevdiceğim. Yolculuğum sonsuz ama zavallı bedenim bir mil daha gidemez.”

“Beden sen ne dersen onu yapar. Hep öyle yaptı! Bırak orayı ve bana... bize dön!” Uzaklardan ailesinin sesleri yükseldi. Ağabeyleri, oğulları, eşleri ve çocukları, çember olmuş, onu maddi dünyaya çağdırdıkları törensel şarkılarını söylüyorlardı. Niyetleri yardım etmektir, biliyordu. Anasının iradesini izlediklerini biliyordu.

“Yapamam” demekle yetindi.

“Sen benimsin!” diye haykırdı Sarita.

“Hiçbir zaman senin olmadım.”

Miguel sevdiğinin gözlerine baktı ve onun güzelliğini, kederini, kıymetini gördü. Anasının yakarışını duyuyordu fakat yalnızca onun –insanın öykü anlatımında pek çok ad verilen şeyin- umutsuz çığılığını kavrayabiliyordu. Annesi kendi büyüünün kapanına kısılmış o canlı mucizeyi, insanlığı temsil ediyordu. Cennetin anısını unutmuş olan oydu. Yüce ışığa gölge düşüren. Onu sevdiğini söylerken kendilerine karşı köpüren sayısız diğerlerini hatırlayarak annesine bakarken sesi yumuşadı ve Miguel Sarita’ya uzandı.

“Seni yoldan çıkararak dürtülerin güçlü –bana duyduğün ihtiyaçtan bile güçlü.” Elinin çıplak koluna dokunuşu Sarita’nın gözündeki ateşi dindirdi. Şimdi annesini yeniden yaşlı bir kadın olarak görmeye başlamıştı. Hissetmediği bir soğukla titreyen yaşlı bir kadın. Yumuşayan bakışlarıyla ona bakıyor, yakarıyordu.

“Tasalanma Sarita” diye yatıştırdı Miguel. “Ben artık her şeyim.”

Sarita, geceliği içinde titrerken ona fal taşı gibi açılmış korku dolu gözlerle bakarak çocuk gibi bir sesle “Ya ben ne olacağım?” diye sordu. “Beni bırakma” diye ağladı. “İçinde sen olmayan bir dünyaya terk etme.”

“Miguel geri dönemez. Öldü o.”

“Eskilerin ölüleri dirilttiği oldu!” Gözleri alev saçtı, arından kendinin farkına varmış gibi bakışlarını yere indirdi. “İs-teyeceğim. Onlar bilir *m’ijo*” diye mırıldandı.

“Kendisi olur dese bile Miguel’i, oğlunu geri getirmez onlar. Ölmekte olan bir beden içinde tükenmiş bir düş olacaktır.”

Annesi “O halde... yapılabilir!” diye feryat etti. Gözlerine yeniden fer gelmişti, Miguel bunların ardındaki güçlü ayartılışı hissetti.

“Sarita, bunu isteme.”

“Seni geri getirteceğim! Getirteceğim, yoksa...”

“Yoksa ne? Ölecek misin? Öyleyse şimdi öl! Benimle eve gel!”

“Bu kasvetli boyun eğiše hazır değilim ben!”

“*Madre*, beni dinlemiyorsun.”

“Geri dön ve bana kendini dinlet” diye bağırdı. “Geri gel ve bana öğrenmediğimi öğret.”

Miguel içini çekti. Her daim yaptığı gibi sözcükleri onu işine geldiğince eğip bükmede kullanıyordu. Sarita’yı bir tartışmada yenmek hiçbir zaman kolay olmamıştı. Miguel’in öğretmeni, sabırlı ustası olmuştu ve şimdi bir öğrenci olarak ona cevap vermemek güçtü. Tüm ağırlığıyla ağacın gövdesine yaslandı ve dikkatini kimi düşlere kucak açarken kimilerini terk ederek ufkun üzerinde asılı duran ışıltılı küreye çevirdi.

Bakışını takip eden Sarita, “Senin düşün şimdiden solmakta” diye bastırmaya devam etti. “Ne trajedi. Oğulların sensiz yeterince güçlü değil; çömezlerin zayıf ve bencil.”

“Önemi yok, Sarita. Eskiye kıyasla daha mutlular. Dünya daha mutlu.” Hoşnutlukla sırtını ona döndü.

“Seni kim doğurdu?” diye çıkıştı Sarita. “Kim öğretti, eğitti, Toprak Ana’yı baştan çıkarmaya kim hazırladı?”

“*Tu, Mama*” diye yanıtladı Miguel sakince. Ardından neyin geleceğini biliyordu. Onun gibilere olduğu gibi ona da hayır diyebilmek güçtü. Sarita da buna güveniyordu.

“Anana itaat et. Zaman geçiyor ve ben sensiz dönmeyeceğim.”

“Ben de bana katıl diyorum Sarita. Fiziksel acıdan gayrı bir şey kalmamış sana. Seni bundan korurum.”

“Bana kurban muamelesi yapma!”

Miguel dikkatle ona baktı. Kurban değildi. Yaşlılığın yıkımından tiksinen, sonu kendi isteğiyle karşılamayacak biriydi. Oyunlar –bu durumda insanların düşlerini değiştiren oyunlar- icat eden iki çocuk gibi elli yıldır birlikte çalışıyorlardı. Miguel’in yokluğunda dünyada Sarita gibi biri daha kalmayacaktı... fakat geri dönmenin bedenine ödeteceği bedeli anlamamış mıydı? Çekeceği bedensel acının şiddetini hayal edebilir miydi? İçinde bir şeyler kımıldandı ve düşü değiştirmeye başlayan gücü hissetti. Annesinin gözlerine baktı, sözlerini dikkatle seçerek konuştu.

“Bu beden yaşayacak olursa *Madre*, varlığıma gereksinecek ama aynı zamanda eski yapıdan bir şeye de ihtiyacı olacak.”

“Sana insan *biçimini* öğreten ben değil miydim?”

“Hiçbir biçim kalmadı, hiçbir inanç sistemi.”

“Bunlar geri gelir.”

“Kimdi Miguel, Sarita? Bu sorunun cevabı yoksa o nasıl iyileşebilir? Yolu gösteren yalnızca anılardır. Anılar yalan söyler ve yalanlar her anlatışta değişir. Anılar sana yön gösterebilir ama asla gerçeği göstermez.”

“Bana *seni* verecekler!”

Miguel annesine baktı. Değişken ruh halleriyle hatırlanan cümlelerden örülme bir görüntü. Sarita gerçek, sıcak görünüyordu, geceliği ve terlikleriyle öyle iddiasızdı ki söyleşiyi gündelik konulara getirme isteği duyuyordu. Ona hep yaptığı gibi takılmak, güldürmek istiyordu. Kendisini kahvaltıya çağırmasını ya da laf arasında Miguel’in tanımadığı insanların dedikodusunu yapmasını. Sabah kutsaması sırasında yaptığı gibi Miguel’in alnına, kalbinin üzerine koyduğu parmak uçlarını hissetmek istiyordu. Ama bu sıradan bir karşılaşma değildi. Annesi onu yaşamla ölüm arasında bir yerlerde bulmuştu. Bulmuştu çünkü hayat önüne bir yol açmıştı... şimdiyse bu hassas düşe kendini bırakmaktansa onu yönlendirmeye kalkıştıyordu.

Ona yitik bir oğul karşılığı nasıl bir telafi sunabilirdi? Korkularını bir vakitler olduğu gibi nasıl yatıştırabilirdi? Miguel ile savaşıyordu, görünüşe göre bırakacağı da yoktu. Karşısında pamuklu geceliği ve terlikleriyle titrek bir yaşlı kadın olarak dikilse de mücadeleye kararlı görünüyordu. Ortada savaşılacak mücadeleler kalmadığı anlaşılana kadar da bir savaşçı olacaktı. Miguel onun ne kazanmayı umduğunu bilemiyordu ama kararlılığı açıktı.

Gülümsedi. “Elinde bir torba var. Beni içine mi atmayı düşünüyordun?”

“Olabilirdi.”

“Zaten dolu görünüyor ama.”

“İşte!” diye bağırdı Sarita, sesi tüm bu konuşmadan çatallaşmış. Onun coşkusuna yeniden kavuştuğunu gören Miguel bıraktı konuşsun. “Zanaatımızın bildik öteberisini getirdim! Töreni belki birlikte yaparız... tıpkı eskiden olduğu gibi. Hazırlan, m’ijo. Sen arın ve yaşam güçlerini işimize getir.”

Miguel hiçbir şey yapmadı. Sabırla bir eli dizinde, gözünde tuhaf bir ışıltıyla hazineler torbasına eğilen annesini seyretti. Bir vakitler şamandı, olacakları biliyordu. Böyle numaraların zamanı geçmişti ama annesine nasıl söyleyebilirdi ki? Öyküsünün başkişisi Miguel için düş ona ermişti ama Sarita bunu dinlemezdi. Gerçeğin silik bir kopyasından ibaret de olsa, belirsiz bir form içinde de yaşasa oğlunun kendisine dönmesinde diretecekti.

Sarita, gurur ve yeni bir heyecanla torbadan içindekileri çıkarıyordu. O ve eski oyun arkadaşı yeni bir oyun daha icat edebilirler miydi acaba? Talih bir kez daha ondan yana çıkabilir miydi? Sarita ataların yakınlığını hissederek gülümsedi. Ağır torbadan ufak bir davul çıkararak yere koydu, törensel kırmızı kurdeleye sarılmış çubuğu da dikkatle üzerine yerleştirdi. Ufak bir keseden bir dizi Aztek çömlek kırığı çıkarıp davulun üzerine sıraladı, bunlara görkemli bir kartal tüyü ekledi. Balkabağından üç tası davulun dibine iç içe koydu, bunların

yanına da kömür ve tütsü dolu bir kupa geldi. Yapacağı şeyin hazırlığını tamamlamanın hoşnutluğuyla torbaya uzanarak ağacın dallarından birine yerleştirdiği değerli ikonlarını teker teker çıkardı.

“Bakire’nin Oğlu ile başlayacağız elbette!” Ufak bir İsa figürünü ağacın geniş bir dalında dengeye oturttu. Kilden yapılmaydı, zarifçe işlenmişti ve tanrıyı kucağında bir kuzu ile temsil ediyordu. Ardından kolları göğe yükseliş duruşundaki Bakire Meryem’i çıkardı. Hoşnutlukla “Ana ile Oğul birleşmiş” dedi ve bir dua mırıldandı.

Miguel, duasını bitirip şimdi ne yapacağını kestiremeden duraksayışını sessizce izledi. Kadın dudaklarını büzerek bir kez daha torbasına eğildi. Bir an gürültüyle karıştırdıktan sonra ağırlığıyla iki elini dolduran pirinçten bir Buda heykeliyle doğruldu. Karşı çıkmasını bekler gibi oğluna baktı.

“Neden olmasın ki?” diye sordu. “Kendisi gibi bir öğretmenin yardımına gelmeyecek kadar kibirli mi o?”

Tepesinde kırpışan ışıklara doğru başını iki yana sallayan Miguel sakince “Buna hakkı olsa da kibirli değil” diye yanıtladı. “Mesajı insanlık düşüne dokunmaya devam ediyor.”

“Aynen öyle!” Yaşlı kadın heykeli kaldırarak iki dalın birleştiği yere oturttu. Gözlerini kapayarak aydınlanmış varlığın kendisine yönelik olacak bir dua daha mırıldandı. İçini yeniden hoşnutlukla çekerek torbaya uzandı. Bu kez ipek bir örtüye sarılı daha narin bir heykelcik çıkardı. Soluk yeşim taşına güzelce işlenmiş Çinli bir tanrıçaydı bu. Bir an düşündükten sonra Bakire’nin yanına yerleştirdi.

“Bir ana çocuklarının çılgınlığını ışitir. Cevap verecektir.” Sarita zarifçe canlı dünyanın ışığı altında duran iki kadına bakıp gülümsedi. “Evet, anneler cevap verir.”

Bunları başka bir pirinç figür izledi; savaş tanrıçası Kali’nin incelikli bir tasviri. Miguel annesinin torbayı fetişlerle doldurmak için evi ne kadar altüst ettiğini merak etti. Bu tanrıçaların adlarını bildiği kuşkuluydu, nerede kalmış neyi temsil ettikleri.

Sarita, “Ne diyorsun?” diye sordu. “Savaşçıya benziyor bu ama hedefimizin ölüm olduğunu düşünmesini de istemem.”

“Mücadele edilecek ölümden büyük şeyler olduğunu görüyorsunuz.”

Oğluna anlayış bekler gibi bakıyordu. Miguel onun bakışına karşılık verince Sarita rahatlamadan çok rahatsızlık hissetti. Gözlerini hızla kaçırarak naylon torbayı alıp silkeledi. Dibiinde bir şey kalmıştı. Yakalayıp omzunu silkti, içini çekerek çıkardı. Miguel’in çocukluğundan, ağzında piposu, pazularını şişirmiş plastik bir Temel Reis figürüydü bu. Miguel’in giysi çekmecesinde bulmuştu.

“Şimdi konuşabiliriz işte!” dedi oğlu gülererek. “Ben neysem oyum!”

Sarita hoşnutlukla gülümsedi. Bu aptalca şeyin anlamını kavrayamasa da Miguel’in hoşuna gideceğini düşünmekte haklı çıkmıştı. Buruşuk ellerini çekip pamuklu geceliğini asabi bir şekilde çekiştirdi. Başka? Cebini yokladı ve bir kolye çıkardı. Ucunda Davut yıldızıyla gümüş bir zincirdi. Bunu yapraklı ince bir dala astı ve şöyle bir döndürdü. Ardından boynundaki altın hacı çıkarıp aynı dala geçirdi. İki tılsım, gerçeküstü ışıktan ağacın üst dallarına ufak kıvılcımlar yollayarak ışıldıyordu. “Eski tanrılar, yeni tanrılar. Farkları ne?” diye fısıldadı.

“Tanrılarla neden bu zahmete girmek ki?” diye sordu oğlu. “Azizlerle ataları çağırarak neden? Ana ile oğul arasındaki bir görüşmeye niçin çekiyorsun onları?”

“Çünkü yardıma ihtiyacımız var.”

“İnanca ihtiyacın var ama bunlara duyduğuna değil.”

“Değilse neye o zaman?”

“Bunu bana nasıl sorarsın?”

“Sana inancım tam, kuzum.”

“Bana değil. *Kendine* inanca. Seni buraya getiren, bana doğru yolu gösteren o. İnanç yaşamın ta kendisidir. Maddeye üfleniyor ve ikimizi de harekete geçiriyor.”

“Sen hiç de hareket etmiyorsun.”

“Etmiyor muyum? Şimdiden etmiş değil miyim?” Annesine pes etmiş bir bakış atıp başını iki yana salladı. Daha ne söyleyebilirdi ki?

Annesi usulca ve berrak bir sesle “*M’ijo*” dedi. “Ya seni bana döndürecek ya da ben bunun için uğraşırken öleceğim.”

Evet, bu kadarını görebiliyorum diye düşündü Miguel. Şimdiyse hayattaydı. Hayat içinden fışkırıyor, yaşlı bir bedeni belirgin bir irade gücüyle tazeliyordu. Miguel’i canlandıracaksa bu iradenin daha bile güçlenmesi gerekecekti çünkü Miguel onun duygusal eriminden kayıp gitmişti. Sarita’nın ancak şu an elinden kayan bir farkındalıktan gelebilecek mutlak bir inanca ihtiyacı vardı. Evet, bilge ve şifacı Sarita Ana bile vahiylerle gereksiniyordu ve önünde fazlasıyla uzun zaman ertelenmiş bir yolculuk vardı.

Miguel sonunda “Bugün ölmeyeceksin Sarita” dedi. “Anlaşılan ben de öyle.”

Bu fırsatı değerlendirip annesiyle ilgilenmeliydi. Anası onun için mücadeleye daima hazır olmuştu. Kim ise onu olma ve istediğini başarma hakkını hep savunmuştu. Şimdi de yaşama hakkını savunmaktaydı. Işığın annesinin yıllar boyu onu sevgi ve gururun bin türlü ifadesiyle onurlandırmış yüzüne geri dönüşünü görmesiyle düş gücü tutuştu. İhtiyacı buysa Sarita’ya bir görev, savaşçıya da savaşacağı son bir mücadele verecekti. Hâlâ yapabiliyorken Sarita’yı saptanmış hedefinden çok daha önemli bir yolculuğa çıkaracaktı.

“Her şeyi yapacağımı söylüyorsun, öyle mi?” diye sordu.

“Evet!”

“Bu, talimatlara uyma anlamına gelse bile mi?”

Sarita kalbinin hızlandığını hissetti. “Bu tuhaf alemde öğretmen sensin meleğim” dedi. “Talimatlarımı seve seve izlerim.”

Pekala, şimdi kim kimi taciz ediyor diye düşündü Miguel alaycı bir şekilde. Ölmekte olan bir adamın bile gülmesi gerekir, öldüğünü de su götürmezdi. Başlamıştı süreç. Sarita’nın ona coşkulu bir yaşam gücü olarak gelmiş olduğunu görebili-

liyordu; anılar ve solan arzuların örölme bir düşte de ancak yaşam bu süreci durdurabilirdi.

Sevgi dolu bir gülümsemeye “Benim talimatlarım değil, *Madre*” dedi. “Benim kendine özgü dünyamda sonuç hiç fark etmez. Başka birinin dünyasında ise her şeydir.” Gözlerini Sarita’nın ötesinde bir şeye dikmişti.

“Nasıl...” diye başladı Sarita. “Başka birinin mi?”

Miguel’in ta uzaklarda bir noktaya yönelmiş bakışını izledi. “Ne o?” diye sordu. “Başka bir ağaç mı?”

Durdukları ışılı yerin çok uzaklarında, benzeri bir görünümde yükselen bir tepede devasa bir ağaç belirmişti. Sarita onu bu ana dek fark etmemişti. Her açıdan oğlunu soylu dallarıyla saran buradakiyle aynıydı. Bu bir...

“Kopya” diye bilgilendirdi Miguel onu.

“Peki orada oturan kim? Oğlumun mu bir kopyası?”

“Başka türlü bir sahtekar. O ağaçta yaşayan, yanılısama ilminin bilgisine sahip. Sen onunla konuş ana.”

Sarita terk edilmişliğin ötesinden uzaklardaki ağaca baktı. Gölgede kalmıştı ama bunun gibi rengarenkti. Ama hiçbir kıpırtı yoktu. Yaprakları kımıldamıyordu, ışılan hiçbir şey yoktu. Gölgeler yanıp sönen ışınlarla oynamıyordu. Dalları arasında canlı hiçbir şey yok gibi görünüyordu. Sarita büyülenmişti. Gözünü ondan almak ve dikkatini burada, Yaşam Ağacında Yeryüzünün parlak renklerine silueti düşen oğluna çevirmek irade gerektirdi.

“İstedğim daha fazla yanılısama değil. Miguel.”

“Senin yolculuğun burada başlıyor Sarita” dedi uzaktaki ağaca bir kez daha bakan Miguel. Algılanan her şey yansımadı, yanılısama. Kararlarını bu farkındalık temelinde alma fırsatı Sarita’nın elindeydi artık. “Oğlunu nasıl geri getireceğini bilmek zorundaysan işte sana ilk talimat. Her zaman olduğu gibi, işittiğin hiçbir şeye inanma ama dinle.”

Üstündeki daldan bir elma daha kopardı ve hastane önlüğünün eteğinde parlatmaya koyuldu. İştahlı bir ısırik aldı. Çiğne-

meye başlamasıyla tatlı suyu çenesinden süzülürken gözlerini karanlık göğe kaldırıp düşlerle yanan gezegenin görüntüsünün verdiği derin hazla sırttı. Annesi becerisini gösterecekti, hiç kuşkusu yoktu. Farkındalığı her yeni zorlukla gelişecekti. Her zaman yaptığı gibi kayda değer bilgeliğini işe koşacak, atalara danışacaktı. Yansımalar alemini –Miguel’in çok uzaklarda bıraktığı dünyayı- yönetenle uğraşacak ve hiç değilse bir süreliğine bir annenin dayanılmaz korkusundan doğan acıyı unutacaktı. Ona neşeyle göz kırıp nereye götürecekse yaşamı izlemeye hazırlandı.

Sarita da ona gülümsedi. Zaman ve durumu ileri götürme niyetinin gücüne güven duyuyordu şimdi. Ne olursa olsun oğlunun düşünde kalmak zorundaydı. Burada onu ikna edebilirdi. Burada Miguel, Sarita’nın irade gücünü hissedebilirdi. Zihninde davasını iyi kurmuş, Miguel de şimdilik teslim olmuştu. Sarita’ya ne kadar kuşkulu görünse de çözüme giden bir yol göstermişti ki bu da bir ilerlemeydi. Ona yüz verecekti elbette. Onun yolu kendi yolu haline gelene dek işe Miguel’in yolundan girişecekti.

Gözlerini ufka dikti. Ailesi müzik ve duayla kaç saat geçirmiş olursa olsun, karşılarındakiyle Sarita’dan başka kimse yüzleşemezdi. Tek söz daha etmeksizin Miguel’e arkasını döndü. Boş torbasını yerden alıp bu kez uzaklarda gölgeler arasında gizlenen ağaca doğru yeniden yola koyuldu.

Hiç rüzgar yoktu. Tepesinde fırtına haber veren gökyüzüyle bu sakin panoramada çıt çıkmıyordu. Oğlunun kafasında durmaksızın çalan rock-and-roll’u neden artık duymadığını merak etti. Rock-and-roll muydu o? Her neyse, kaybolmuştu. Şimdilik yalnızdı. Kuşkuya baş kaldırır bir tavırla naylon torbasını hafifçe sallamaktaydı. Bu tuhaf kaçamağın sonu yakındı. Çok geçmeden oğlunu geri alacaktı –hayatta ve kollarında olacaktı Miguel.